

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Osaamisen osoittaminen ja arviointi ammatillisten perustutkintojen yhteisissä tutkinnon osissa

Opetushallitus:

päätää **tutkintojen perusteista**: osaamisalat, tutkintonimikkeet, tutkinnon muodostuminen tutkinnon osista, tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet, arviointi

Koulutuksen järjestäjä:

päätää, kuinka koulutus **toteutetaan käytännössä**

- Osaamisen hankkiminen
- Osaamisen osoittaminen
- Osaamisen arviointi

Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017

Valtioneuvoston asetus ammatillisesta koulutuksesta 673/2017

Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelma

- [Osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman tietosisältö](#)
- Laki ammatillisesta koulutuksesta (531/2017, 53 §) edellyttää, että jokainen koulutuksen järjestäjä laatii osaamisen arvioinnin toteuttamissuunnitelman.
- Suunnitelmassa koulutuksen järjestäjä suunnittelee, miten opiskelijan osaamisen arviointia toteutetaan tutkinto- tai koulutuskohtaisesti sisältäen ammatillisten perustutkintojen **yhteiset tutkinnon osat**.
- [Arjen työkalu](#), jolla koulutuksen järjestäjä ohjaa opettajia, ohjaajia ja arvioijia osaamisen arviointiin liittyvissä tilanteissa

Osaamisen hankkiminen

- osaamisen hankkiminen ja osaamisen osoittaminen tulee suunnitella opiskelijan henkilökohtaisessa osaamisen kehittämissuunnitelmassa (HOKS)
- opiskelijalla on oikeus saada eri oppimisympäristöissä sellaista opetusta ja ohjausta, joka mahdollistaa tutkinnon tai koulutuksen perusteiden mukaisten ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamisen.
- opiskelijalla on oikeus saada palautetta osaamisensa kehittymisestä tutkinnon suorittamisen tai koulutuksen aikana
- Osaamisen hankkiminen ja osaamisen osoittaminen tulee erottaa toisistaan: opiskelijalla on oikeus oppia, ennen kuin osaamista arvioidaan
- osaamista voidaan hankkia osaamistavoitteita laajemminkin, mutta arvioidaan ainoastaan osaamistavoitteiden mukaista osaamista

Osaamisen osoittaminen

- Osaamista osoitetaan, kun opiskelija on hankkinut tarvittavan osaamisen
- tutkinnon osien edellyttämä ammattitaito ja osaaminen osoitetaan tekemällä käytännön työtehtäviä aidoissa työtilanteissa ja työprosesseissa. Yhteisten tutkinnon osien suorittamiseksi vaadittava osaaminen voidaan tarvittaessa osoittaa myös muulla tavoin.
- Osaaminen osoitetaan osa-alueen kaikista osaamistavoitteista -> mahdollinen integrointi alaan

Osaamisen arviointi: vuoropuhelua osaamistavoitteiden ja arviointikriteereiden välillä

Pakolliset osaamistavoitteet, 4 osp

Perusmatematiikan käyttö työ- ja arkielämässä

Opiskelija

- laskee peruslaskutoimitukset kokonais-, desimaali- ja murtoluvuilla
- laskee prosenttilaskut
- tekee talousmatematiikan laskelmia (tulot, menot, korot, lainat ja verot)
- toteuttaa mittayksiköiden muunnoksia
- ratkaisee ensimmäisen asteen yhtälöitä
- laskee tavanomaisimpia pinta-ala- ja tilavuuslaskutoimituksia
- laskee mittakaavaan liittyviä laskutoimituksia
- hyödyntää suorakulmaisen kolmion geometriaa käytännön ongelmien ratkaisemisessa.

Loogisen päättelykyvyn, matemaattisten menetelmien ja apuvälineiden käyttö matemaattisten ongelmien ratkaisemiseen

Opiskelija

- mallintaa yksinkertaisia ongelmia ensimmäisen ja vaillinaisen toisen asteen yhtälöillä, ratkaisee ne ja tulkitsee saatuja tuloksia
- käyttää laskinta, taulukkolaskentaohjelmaa ja muita apuvälineitä ongelmien ratkaisemiseen
- etsii taulukoista ja kuvaajista ongelmien ratkaisemisessa tarvittavaa tietoa
- käsittelee ja havainnollistaa tilastollisia aineistoja
- määrittää ja tulkitsee tunnuslukuja (keskiarvon, moodin ja mediaanin) tilastollisista aineistoista
- havaitsee suureiden välisiä riippuvuuksia ja verrannollisuuksia.

Tulosten oikeellisuuden, suuruusluokan ja käytetyn ratkaisumenetelmän arviointi

Opiskelija

- varmistaa laskelmien oikeellisuuden
- varmistaa, että tuloksen yksikkö ja numerotarkkuus on mielekäs
- arvioi käytetyn ratkaisumenetelmän käyttökelpoisuutta.

Matemaattisen osaamisen arviointi ja merkityksen tunnistaminen

Opiskelija

- tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa matemaattisessa osaamisessaan
- tunnistaa matematiikan merkityksen työvälineenä työ- ja arkielämässä.

Osaamisen arviointi

Opiskelija

Tyydyttävä 1

- tarvitsee ajoittain tukea rutiinomaisissa tilanteissa
- toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti
- tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja
- käyttää perustietoa kaavamaisesti
- arvioi suoriutumistaan

Tyydyttävä 2

- toimii pääosin omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa
- toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot
- käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti
- arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan

Hyvä 3

- toimii omatoimisesti rutiinomaisissa tilanteissa
- toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita
- hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot
- käyttää tietoa monipuolisesti
- arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi

Hyvä 4

- toimii omatoimisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa
- toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti
- ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja
- hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä
- soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan

Kiitettävä 5

- toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiinomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa
- toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti
- ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämissuhteita
- hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti
- soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Arvosana ei ole keskiarvo, vaan osaamisen kokonaisuus!

Osa-alueen osaamistavoitteet

Kestävän kehityksen edistäminen (YTKK)

Pakolliset osaamistavoitteet, 1 osp

Kestävän kehityksen periaatteet

Opiskelija

- tietää kestävän kehityksen ekologisen, taloudellisen, sosiaalisen ja kulttuurisen kestävyuden keskeiset tavoitteet ja näiden kytkytymisen toisiinsa
- hahmottaa ihmisen toiminnan merkityksen ilmastomuutokseen
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ja tunnistaa luonnonvarojen kestävän käytön välttämättömyyden kansallisesti ja globaalisti
- tunnistaa kestävän kehityksen toimintatapoja omassa elämässään ja työssään.

Hiilineutraalisuus ja kiertotalous

Opiskelija

- ymmärtää hiilineutraalisuuden ja kiertotalouden periaatteet
- tunnistaa tuotteen tai palvelun energia- ja materiaalihokkuuden.

Toiminnan eettiset näkökulmat

Opiskelija

- tunnistaa työhön sisältyviä eettisiä valintoja
- arvioi omia ja muiden ratkaisuja eettisesti.

Otsikko, ei osaamistavoite

Arvioinnin näkökulmat:

- Omatoimisuus erilaisissa tilanteissa
- Vuorovaikutustilanteissa toimiminen
- Ongelmanratkaisutaidot
- Käsitteet ja tietoperusta
- Tiedon soveltaminen
- Itsearviointi

Uutta arviointikriteeristöä tulee käyttää myös kj:n itse laatimien osa-alueiden osaamisen arvioinnissa

Kaikille osa-alueille yhteiset arviointikriteerit

Osaamisen arviointi

Opiskelija

Kiitettävä 5

- toimii omatoimisesti ja suunnitelmallisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa
- toimii vaihtelevissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti
- ratkaisee ongelmatilanteita monipuolisilla tavoilla ja tekee kehittämisehdotuksia
- hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot laaja-alaisesti ja syvällisesti
- soveltaa tietoa monipuolisesti, perustellusti ja kriittisesti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti ja esittää perusteltuja ratkaisuja osaamisensa kehittämiseksi

Hyvä 4

- toimii omatoimisesti rutiininomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa
- toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti ja rakentavasti
- ratkaisee ongelmatilanteita käyttäen monipuolisia tapoja
- hallitsee osa-alueen käsitteet ja tiedot sekä tunnistaa siihen liittyviä erityispiirteitä
- soveltaa tietoa monipuolisesti ja perustellusti
- arvioi suoriutumistaan realistisesti sekä tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan

Hyvä 3

- toimii omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa
- toimii tavanomaisissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- ratkaisee tavanomaisia ongelmatilanteita
- hallitsee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot
- käyttää tietoa monipuolisesti
- arvioi suoriutumistaan ja tekee ehdotuksia toimintansa kehittämiseksi

Tyydyttävä 2

- toimii pääosin omatoimisesti rutiininomaisissa tilanteissa
- toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa yhteistyökykyisesti
- tuntee osa-alueen keskeiset käsitteet ja tiedot
- käyttää perustietoa tarkoituksenmukaisesti
- arvioi suoriutumistaan ja tunnistaa vahvuuksiaan ja kehittämisen kohteitaan

Tyydyttävä 1

- tarvitsee ajoittain tukea rutiininomaisissa tilanteissa
- toimii tutuissa vuorovaikutustilanteissa asianmukaisesti
- tuntee osa-alueen sisältämiä peruskäsitteitä ja tietoja
- käyttää perustietoa kaavamaisesti
- arvioi suoriutumistaan

Osaamistavoitteelle valitaan kriteeristöstä soveltuvat kriteerit, esimerkiksi:

Eri lähteistä hankittujen tekstien käyttäminen ja tekstin luotettavuuden arvioiminen

Opiskelija

- tuntee omalla alallaan ja työelämässä käytettyjä tekstilajeja ja medioita
- tulkitsee erilaisten tekstien tavoitteita ja olennaisia merkityksiä
- hyödyntää tietolähteitä ja arvioi niiden luotettavuutta
- tekee muistiinpanoja ja tiivistää ydinasioita kuullun, luetun ja nähdyn pohjalta
- noudattaa tekijänoikeuksia ja viittaa käyttämiinsä lähteisiin.

Arvioinnin näkökulmat:

- Omatoimisuus tavanomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa
- Vuorovaikutustaidot
- Käsitteet ja tietoperusta
- Ongelmanratkaisutaidot
- Tiedon soveltaminen
- Itsearviointi

Jokaista arvioinnin näkökulmaa ei "soviteta" jokaiseen osaamistavoitteeseen

Osaamistavoitteelle valitaan kriteeristöstä soveltuvat kriteerit, esimerkiksi

Omien kiinnostuksen kohteiden, mahdollisuuksien ja tuen tarpeiden tunnistaminen

Opiskelija

- seuraa oman oppimisensa edistymistä ja osaamisensa hankkimista tunnistuen mahdollisen tuen tarpeen
- tunnistaa kiinnostuksensa kohteita ja omia ammatillisia mahdollisuuksiaan
- selvittää ja tunnistaa omia vahvuuksiaan, valmiuksiaan ja kehittämiskohteitaan
- arvioi omaa oppimistaan ja osaamistaan säännöllisesti.

Arvioinnin näkökulmat:

- Omatoimisuus tavanomaisissa ja vaihtelevissa tilanteissa
- Vuorovaikutustaidot
- Käsitteet ja tietoperusta
- Ongelmanratkaisutaidot
- Tiedon soveltaminen
- Itsearviointi

Arvioinnissa määritellään osaamisen taso kriteeristön näkökulmista